

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

GEOGRAFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Petek, 31. avgust 2007 / 100 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je dodana barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami.

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno. Barvna priloga ima 2 strani.

A1 – OBČA

1. **Priloga 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje **notranjo zgradbo** Zemlje. S številkami od **1** do **5** so označeni posamezni deli **zemeljskega plašča** in **zemeljske skorje**. Na črte k številkam (od 3 do 5) vpišite ime ustrezne **zemeljske plasti**.

5 _____

4 _____

3 _____

2 astenosfera

1 plast pod astenosfero

(2 točki)

2. Zemeljske plasti **3, 4** in **5** skupaj sestavljajo posebno **plast**. Imenujte jo in opišite eno **lastnost** po kateri se ta plast **razlikuje od astenosfere**.

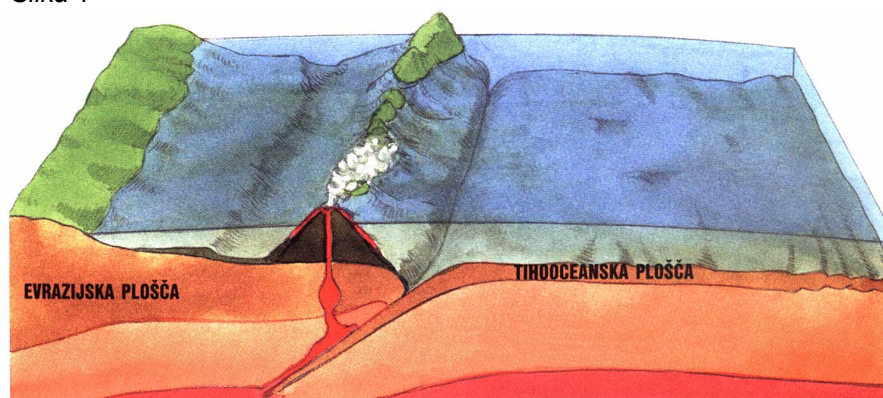
Plasti 3, 4 in 5 tvorijo: _____

Opis razlike: _____

(2 točki)

3. Litosferske plošče se stikajo na tri načine. Eden izmed stikov je prikazan na **sliki 1**. Na **sliki 1**, v barvah si jo lahko ogledate v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**, **označite s puščico smer premikanja** litosferske plošče. Imenujte značilno **podmorsko reliefno obliko**, ki poleg vulkanov nastaja ob takem stiku, in opišite njen **nastanek**.

Slika 1

(Vir: Cunder, K., in drugi, 2001: Obča geografija, str. 17. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Podmorska reliefna oblika: _____

Opis nastanka: _____

(3 točke)

4. Alfred Wegener je iz oblik celin v začetku 20. stoletja postavil teorijo, da so bile **celine** nekoč **združene**. Navedite še en **dokaz** za to trditev.

(1 točka)

5. Poznejša raziskovanja so njegovo teorijo potrdila. Nastala je teorija o premikanju litosferskih plošč. Eden izmed dokazov za to teorijo je **različna starost kamnin** na dnu Atlantskega oceana. Obkrožite pravilen odgovor in svojo izbiro pojasnite.

- A V osrednjem delu Atlantskega oceana prevladujejo mlajše kamnine kakor na robovih oceana.
B V osrednjem delu Atlantskega oceana prevladujejo starejše kamnine kakor na robovih oceana.

Pojasnitev: _____

(2 točki)

A2 – OBČA

6. Dopolnite besedilo z ustrežno besedo.

Človek, ki zapusti kraj bivanja, je _____. Tisti, ki se priseli, je _____. Razlika med priseljevanjem in odseljevanjem se imenuje _____. Odseljevanje visoko izobraženih strokovnjakov označujemo s pojmom _____.
(2 točki)

7. Na sestavo in razporeditev prebivalstva vplivajo poleg naravnega prirastka tudi selitve. Napišite gospodarski in negospodarski vzrok **odseljevanja** iz gospodarsko **slabše razvitih držav**.

Gospodarski vzrok: _____

Negospodarski vzrok: _____

(2 točki)

8. Zaradi številnih problemov, ki spremljajo selitve, **razvite države** vodijo posebno politiko priseljevanja. Napišite **cilj** te **politike**.

(1 točka)

9. Posledice selitev so v državah priseljevanja drugačne kakor v državah odseljevanja. Opišite dve pozitivni in dve negativni **posledici** selitev v **državah priseljevanja**.

Pozitivni posledici:

1 _____

2 _____

Negativni posledici:

1 _____

2 _____

_____ (3 točke)

10. V **grafu 1** so starostne piramide, ki prikazujejo vpliv notranjih selitev v štirih različnih mestih. Značilnosti mest so:

Mesto **A** Leži ob mehiški meji, kjer živi kar 94 % Hispanoameričanov (priseljencev iz Latinske Amerike in njihovih potomcev).

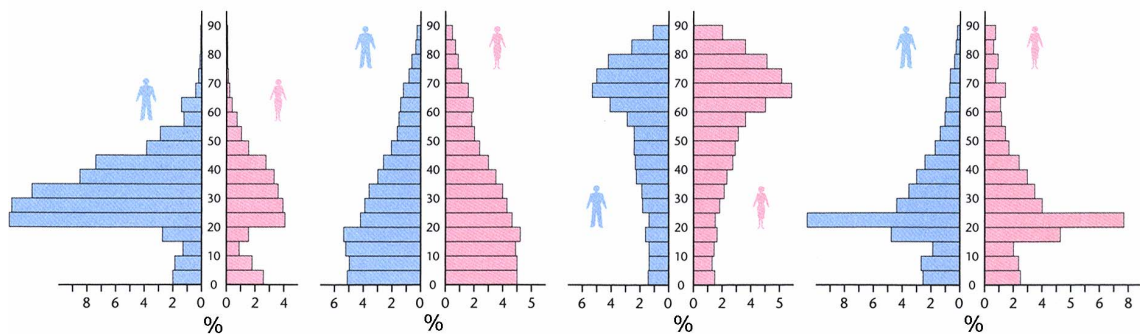
Mesto **B** Tukaj je velika univerza.

Mesto **C** To je mesto upokojencev. Kar 42 % prebivalcev je starejših od 65 let.

Mesto **D** Ima močno vojaško oporišče.

Ugotovite, katero mesto prikazuje posamezna starostna piramida, in ustrezno **črko mesta** vpišite pod ustrezno **starostno piramido**.

Graf 1

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2003: Obča geografija. Delovni zvezek, str. 40 in 41. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki)

B1 – SVET

11. Imenujte tri geografske enote, ki sestavljajo **Srednjo Ameriko**.

1 _____

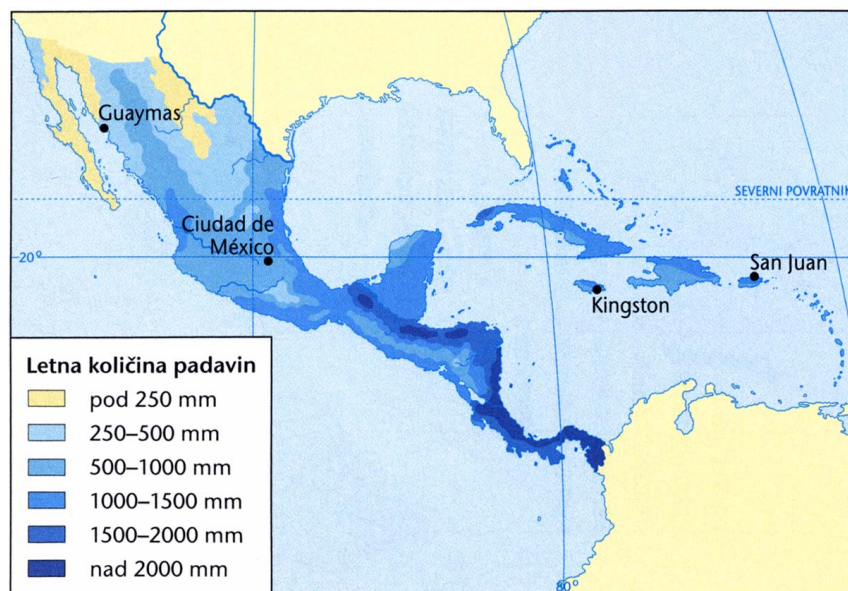
2 _____

3 _____

(1 točka)

12. V **karto 1**, ki prikazuje letno količino padavin v Srednji Ameriki, vrišite **prevladujočo smer pasatov**. Navedite vzrok za **večjo namočenost** vzhodnih obal Medmorske Amerike in vzrok za **sušnost** Kalifornijskega polotoka.

Karta 1

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Svet, str. 71. Modrijan. Ljubljana)

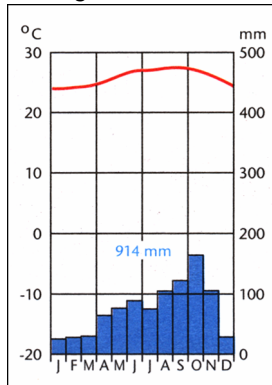
Vzrok večje namočenosti: _____

Vzrok sušnosti: _____

(3 točke)

13. **Klimogram 1** predstavlja podnebne značilnosti **Karibskega otočja**. Imenujte **naravno rastlinstvo** tega območja.

Klimogram 1

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Svet. Delovni zvezek, str. 21. Modrijan. Ljubljana)

(1 točka)

14. Poimenujte **vremensko ujmo**, ki se najpogosteje pojavlja v **Srednji Ameriki** in pojasnite, zakaj so **zemeljski plazovi** pogostejši ravno med delovanjem te ujme.

Ujma: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

15. **Relief z nadmorsko višino** ima velik vpliv na zgostitev prebivalstva Srednje Amerike. **Priloga 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje glavno mesto Mehike, Ciudad de Mexico. Iz **priloge 3** in **legende** ugotovite:

Koliko znaša **nadmorska višina središča** mesta (city)?

Nad koliko metrov nadmorske višine segajo **vrhovi gorskih verig**, ki obdajajo mesto?

(1 točka)

16. Mesto se zaradi svoje nenadzorovane rasti spopada s številnimi problemi, med drugim z onesnaženostjo zraka. Po **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** razložite, kako **relief** vpliva na **onesnaženost zraka**, in navedite možno rešitev **zmanjševanja** te onesnaženosti.

Vpliv reliefa: _____

Možna rešitev: _____

(2 točki)

B2 – SVET

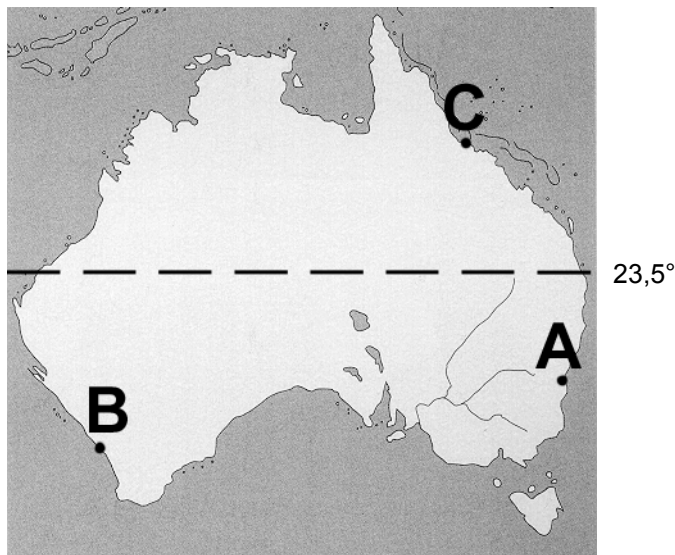
17. Z vpisom ustreznih pojmov dopolnite povedi:

Nad osrednjo Avstralijo je izoblikovano stalno območje _____
zračnega pritiska, ker se zrak nenehno _____. To vpliva na
izredno _____ letno količino padavin.

(2 točki)

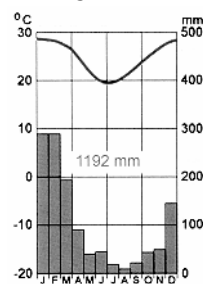
18. Avstralija je glede podnebja zelo raznolika celina. Na karti 2 so s črkami A, B in C označeni kraji. Njihove podnebne značilnosti prikazujejo klimogrami 2, 3 in 4. Pod vsak klimogram vpišite črko tistega kraja, ki ima tako podnebje.

Karta 2

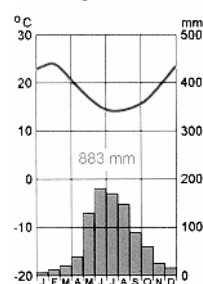

(Vir: Kolenc, K., in drugi, 2000: Spoznavamo Afriko in novi svet. Delovni zvezek, str. 50. Modrijan. Ljubljana)

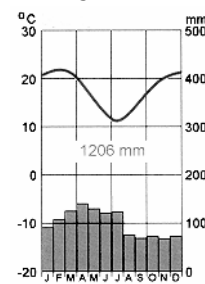
Klimogram 2

Klimogram 3

Klimogram 4

(Vir: Kolenc, K., in drugi, 2000: Spoznavamo Afriko in novi svet, str. 34. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki)

19. Imenujte podnebni tip, ki ga prikazuje klimogram 4.

(1 točka)

20. Preberite spodnje povedi in obkrožite črki pred **dvema** pravilnima trditvama.

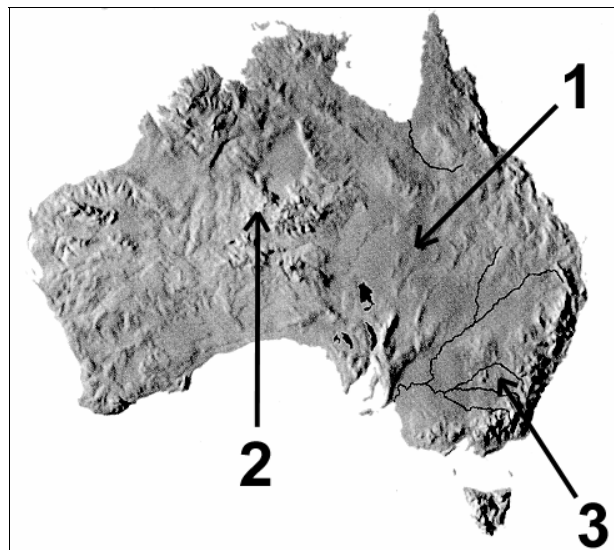
- A Evropejci so se začeli naseljevati v Avstralijo pred 300 leti.
- B Avstralija je najredkeje poseljena celina na Zemlji, katere gostota prebivalstva znaša 20 prebivalcev/km².
- C V Avstraliji je v večini belopolto prebivalstvo zato, ker je bilo pripadnikom drugih ras priseljevanje prepovedano.
- D Ker je Avstralija zelo redko poseljena, živi skoraj polovica prebivalcev na podeželju in se ukvarja s kmetijstvom.
- E Evropski priseljenci so večinoma britanskega rodu.

(2 točki)

21. Na **karti 3** so s številkami označena območja. Izpišite številko območja, ki je **najredkeje poseljeno**.

(1 točka)

Karta 3

(Vir: Kolenc, K., in drugi, 2000: Spoznavamo Afriko in novi svet. Delovni zvezek, str. 50. Modrijan. Ljubljana)

22. Izberite **en problem**, s katerim se srečujejo prebivalci v redko naseljenih območjih, in opišite, kako ga **rešujejo**.

Problem: _____

Rešitev: _____

(2 točki)

C1 – EVROPA

23. V **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli1)** so s črkami **A**, **B** in **C** označena območja z **različnimi** podnebnimi **tipi** v **Severni Evropi**. Imenujte **type podnebja**.

A _____

B _____

C _____

(2 točki)

24. Opisana sta dva **podnebna tipa** iz **priloge 4 (Priloga k Izpitni poli 1)**. Opisu **pripišite črko** ustreznega podnebnega območja.

Prvi opis:

- dolge in ostre zime
- zelo malo padavin, večinoma kot sneg
- kratka, hladna in vlažna poletja

Podnebno območje, označeno s črko _____

Drugi opis:

- majhna letna temperaturna amplituda
- pomlad je hladnejša od jeseni
- velika spremenljivost vremena

Podnebno območje, označeno s črko _____

(2 točki)

25. **Slika 2** prikazuje prerez Skandinavije od zahoda proti vzhodu.

Slika 2

(Vir: J., Senegačnik, B., Drobňjak, M., Otič, 1999: Živim v Evropi. Zemljepis za 6. razred OŠ. Delovni zvezek, str. 52. Modrijan. Ljubljana)

Napišite **črko** tistega kraja, ki prejme **največjo** količino padavin, pripišite, kakšne so padavine po nastanku, in opišite **vzrok** za njihov nastanek.

Kraj: _____

Padavine po nastanku: _____

Opis vzroka: _____

(2 točki)

26. **Kisli dež** je velik ekološki problem skandinavskih držav.
Napišite **dve negativni** posledici kislega dežja v južnih pokrajinah Skandinavije in **razložite**, zakaj so **učinki** kislega dežja tod tako pospešeni.

Negativni posledici:

1 _____

2 _____

Razlaga: _____

(2 točki)

27. Onesnaževanje zraka povzroča tudi **spremembe temperatur** v Severni Evropi.
Opišite dva možna **pozitivna učinka** segrevanja ozračja na gospodarstvo in življenje ljudi v skandinavskih državah.

1 _____

2 _____

(2 točki)

C2 – EVROPA

28. **Karta 4** prikazuje razširjenost **kulturne rastline**, ki uspeva le na območjih s **sredozemskim podnebjem**. Napišite ime te kulturne rastline.

Karta 4

(Vir: Senegačnik, J., 1999: *Živim v Evropi*, str. 56. Modrijan. Ljubljana)

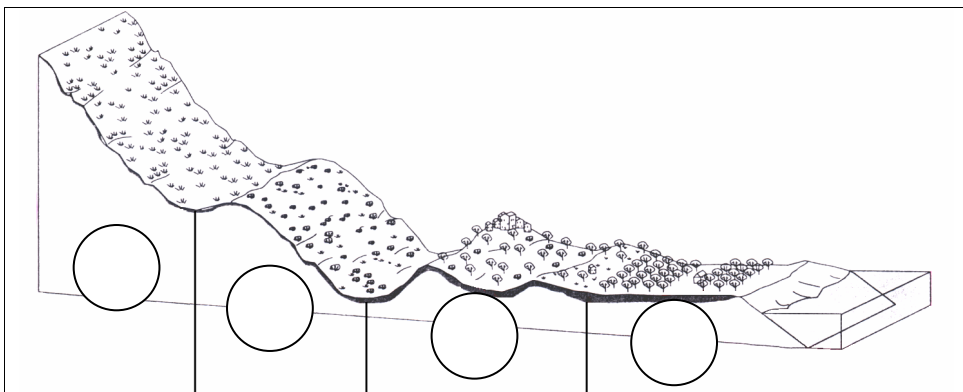
(1 točka)

29. **Slika 3** prikazuje tipičen prerez sredozemskih držav od obalne ravnice do hribovite notranjosti. V kroge na **sliki 3** vpišite **črko**, ki označuje **obliko kmetijstva**, značilno za posamezno območje.

Oblike kmetijstva:

- A ekstenzivno samooskrbno poljedelstvo
- B intenzivno tržno poljedelstvo
- C ekstenzivna pašna živinoreja
- D ekstenzivno tržno poljedelstvo

Slika 3

(Vir: Hočevar, M., in drugi, 2000: *Geografija, shematski pregledi*, str. 60. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

(2 točki)

30. Največja ovira sredozemskemu kmetijstvu so poletne suše. Opišite, zakaj je **poleti pomanjkanje padavin**.

(1 točka)

31. Opišite dva **načina**, s katerima poleg namakanja v **Španiji zmanjšujejo posledice suše** v kmetijstvu.

1 _____

2 _____

(2 točki)

32. Obdelovalne površine marsikje v sredozemskih državah ogroža erozija prsti. Opišite naravnogeografski in družbenogeografski vzrok za **erozijo prsti** v teh državah.

Naravnogeografski vzrok: _____

Družbenogeografski vzrok: _____

(2 točki)

33. Primerjajte **špansko huerto** in **dansko farmo** po velikosti posesti, vrsti kmetijskih pridelkov oziroma proizvodov in po količini vloženega fizičnega dela.

Velikost posesti: _____

Kmetijski pridelki oziroma proizvodi: _____

Vloženo fizično delo: _____

(2 točki)

PRAZNA STRAN